

KRÁKUMÁL

AF

FINNUR JÓNSSON

(FORELAGT I MØDET DEN 24. MARTS 1905)

I.

Det Digt, der her skal undersøges, har forskellige Navne i Haandskrifterne; dels — og det er den ældst overleverede Titel — kaldes det Krákumál, i den gamle Membran, Ny kgl. Sml. 1824 b, 4°, hvor Digtet findes lige efter Afslutningen af Ragnar Lodbroks Saga, dels, og alternativt med den første, findes i Papirsafskrifter Titlen Loðbrókarkviða. Endelig kalder Magnús Ólafsson Digtet ogsaa Bjarkamál. Dette sidste Navn er nu sikkert opstaaet ved en ren Misforstaaelse og kan uden videre lægges tilside. Den ældste — og nu den sædvanligste — Benævnelse: Krákumál betyder eller skulde egenlig betyde „Krankas Tale“, skulde altsaa antyde, at dets Indhold var lagt Kraka (o: Asløg, Ragnar Lodbroks Hustru) i Munden, men Digtet er jo netop Ragnars egen Tale, saa at „Krákumál“ i Virkeligheden er et ganske urigtigt Navn. *Mál* bruges, som bekendt, for at danne sidste Led af Navne paa forskellige Eddadigte, og det første Led betegner da altid den i Digtet talende (Hoved)person. Kun med Hrafnsmál af Sturla hænger det anderledes sammen (opkaldt efter et ældre Digt). Navnet Krákumál er næppe det oprindelige. *Loðbrókarkviða* er et langt rigtigere, men sikkert kun et senere dannet Navn for at undgaa det bevislig urigtige Krákumál. Rigtigt kan det dog ikke være, da *Kviða*

ellers aldrig brugtes om Digte i det Versemaal, hvori Kvadet er affattet. Da Benævnelsen Krákumál imidlertid har sat sig fast og der ingen Forveksling er mulig, vil vi ogsaa her beholde det.

Det haandskriftlige Grundlag, vi har at gøre med, er for det første den Afskrift, vi har i den nævnte Skindbog, men her mangler V. 16 (oversprunget ved Sideskifte) og Slutningen af Digtet fra og med Ordet *sá* i V. 225 (det sidste Blad i Hdskr. er gaaet tabt).

Præsten MAGNÚS ÓLAFSSON til Laufás (d. 1636), en af sin Tids dygtigste Oldforskere og Ole Worms gode Ven og Hjælper, har haft en, senere tabt, Membran, hvori Digtet fandtes; heraf har han taget en eller flere Afskrifter; en egenhændig saadan findes i Upsala Universitets Bibliotek (R 702); en anden Afskrift ligger til Grund for den af Worm offentliggjorde (med Runer trykte) Tekst, hvor der dog findes ikke faa Fejl, da Worm ikke besad de nødvendige sproglige Kundskaber. Disse to Tekster stemmer omtrent ordret overens med hinanden. Alle andre Papirsafskrifter er i Virkeligheden kun Afskrifter heraf eller af 1824 (eller er Blandingshaandskrifter) og har ingen selvstændig Værd.

Hvad de to Hovedtekster angaar, er Forskellen i det hele og store ikke videre betydelig; i det enkelte er der dog ikke faa Afvigelser, og det vil da vise sig, at M. Ólafssons Tekst meget ofte har det rigtige. Her findes V. 16 og Resten af Digtet fra 225 af. Et Par Vers er her omstillede, hvor 1824 formentlig har den rigtige Rækkefølge; derimod har M. Ólafssons Afskrift uden Tvivl Ret i sin Fordeling af et Par Verslinjer, der indeholder Sammenligninger; i 1824 findes de i ét og samme Vers. Jeg agter ikke her at komme ind paa den tekstkritiske Side i det hele, men skal — for lettere Oversigts Skyld — give den Tekst, jeg efter det haandskriftlige Materiale mener at maatte antage som den oprindeligste.

II.

Digtets Tekst.

1. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hitt vas æ fyr lǫngu,
 es á Gautlandi gíngum
 at grafvitnis morði;
 þá fingum vér þóru,
 þaðan hétu mik fyrðar,
 es lyngǫlun lagðak,
 Loðbrók at því vígi;
 stakk á storðar lykkju
 stáli hjartra mála.
2. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Heldr vask ungr, es skífðum
 austr í Eyrasundi
 undarn frekum vargi,
 ok fótgulum fogli
 fingum vér, þars sungu
 við háseymda hjalma
 hǫrð járn, mikils verðar;
 allr vas ægir sollinn,
 óð hrafn í valblóði.
3. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hótt bórum þá geira,
 es tvítögir tǫldumk,
 ok tjør ruðum víða;
 unnum átta jarla
 austr fyr Dínu mynni;
 gera fingum þá gnóga
 gisting at því vígi;
 sveiti fell í sollinn
 sæ, týndi lið ævi.
4. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Heðins kvánar varð auðit,
- þás Helsingja heimtum
 til heimsala Óðins;
 lögðum upp í Ívu,
 oddr náði þá bita,
 ǫll vas unda gjalfri
 ǫ sú roðin heitu;
 grenjaði brandr við brynjur,
 bensildir klufu skildi.
5. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hygg engan þá frýðu,
 áðr á Heflis hestum
 Herrøðr í styr felli;
 klýfrat ægis ǫndrum
 annarr jarl in frægri
 lunda vǫll til lægis
 á langskipum síðan;
 sá bar siklingr víða
 snart framm í styr hjarta.
6. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Herr kastaði skjöldum,
 þás rægagarr rendi
 ræstr at gumna brjóstum;
 beit í Skarpa-skerjum
 skærubildr at hjaldri;
 roðinn vas randar máni,
 áðr Rafn konungr felli;
 dreif ór hǫlða hausum
 heitr á brynjur sveiti.
7. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hótt grenjuðu rottar,
 áðr á Ullarakri
 Eysteinn konungr felli;

- gingum gollí fáðir
grundar vals af bröndum
(rækýndill smó rauðar
rítr) at hjalma móti;
svíra virtr ór sörum
sveif of hjarna kleifar.
8. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hafa gótu þá rafnar
fyr lnndyris-eyjum
œrna bróð at slíta;
fingum fólú hestum
fullan verð at sinni
(ilt vas eins at gæta)
með uppruna sólar;
strengþomlur sák stíga,
stókk malmr á skör hjalmi.
9. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hóðum rendr í dreyra,
þás benstara bræddum
fyr Borgundarholmi;
reggský slítu ringar,
ratt almr af sér malmi;
Völnir fell at vígi,
vasat einn konungr meiri;
val rak vítt of strandir,
vargr fagnaði tafni.
10. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hildir vas sýnt í vexti,
áðr Freyr konungr fellí
í Flæmingja veldi;
náði blár at bíta
blóði smeltr í gyltan
Hogna kufi at hjaldri
harðr bengrefill forðum;
- mær grét morginskœru
mörg, en tafn feksk vörg-
um.
11. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hundruðum frákk liggja
á Eynæfis öndrum,
þars Englanes heitir;
siglðum vér til snerru
sex dægr, áðr líð fellí;
óttum odda messu
við uppruna sólar;
varð fyr vörum sverðum
Valþjófr í styr hníga.
12. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hrundí -dogg af sverðum
brún í Barðafirði
bleika ná- fyr hauka;
umði almr, þars oddar,
allstrítt, bitu skyrtur
at slíðrloga sennu
Svölnis hamri þœfðar;
rendi ormr til unda
eitrhvas drifinn sveita.
13. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Heldum Lakkar tjöldum
hótt at Hildar leiki
fyr Hjaðninga vági;
sjá knóttu þá seggir,
es sundruðum skjöldu
at hræsildar hjaldri,
hjalm slitnaðan gotna;
vasat sem hjarta brúði
í bing hjá sér leggja.
14. *Hjoggum vér með hjörvi.*

- Hörð kom rið á skjöldu,
 nær fell niðr til jarðar
 á Norðimbralandi;
 vasat of eina óttu
 öldum þörf at fryja
 Hildar leiks, þars hvassir
 hjalmstofn bitu skjómar;
 vasat sem unga ekkju
 í öndvegi kyssa.
15. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Herþjófi varð auðit
 í Suðreyjum sjölfum
 sigrs á vörum mönnum;
 varð í randar regni
 Røgnvaldr fyrir hníga,
 sá kom hæstr of hólða
 harmr at sverða gusti;
 hvast kastaði hristir
 hjalms strenglágur palmi.
16. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hverr lá þverr of annan;
 glaðr varð geira hríðar
 gaukr at sverða leiki;
 léta örn né ylgi,
 sás Írlandi stýrði,
 (mót varð malms ok rítar)
 Marstan konungr fasta;
 varð í Veðrarfirði
 valtafn gefit hrafni.
17. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hundmargan sák falla
 morginstund fyr mæki
 mann í odda sennu;
 syni mínum hneit snimma
- slíðra þorn við hjarta;
 Egill lét Agnar ræntan
 óblauðan hal lífi;
 glumði geirr við Hamðis
 grán serk, bliku merki.
18. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Haldorða sák brytja
 ekki smátt fyr ulfa
 Endils niðja bröndum;
 vasat á Vikaskeiði,
 sem vín konur bæri;
 hroðinn vas ægis asni
 ófár í dyn geira;
 skorin vas Skoglar kápa
 at skjöldunga hjaldri.
19. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hóðum sverðs at morni
 leik fyr Lindiseyri
 við lofðunga þrenna;
 fár átti því fagna
 (fell margr í gin vargi,
 haukr sleit hold með ulfi),
 at heill þaðan kæmi;
 Íra blóð í ægi
 ærit fell of skæru.
20. *Hjoggum vér með hjörvi.*
 Hárfagran sák rökkva
 meyjjar dreng of morgin
 ok málvini ekkju;
 vasat sem varmar laugar
 vinkers Njörun bæri
 oss í Álasundi,
 áðr Örn konungr felli;

- bøðmána sák bresta,
brá því fira lífi.
21. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hó sverð bitu skjöldu,
þás gollhroðinn glumði
geirr við Hildar næfri;
sjá mun í Önguls-eyju
of aldr mega síðan,
hversu at lögðis leiki
lofðungar framm gingu;
roðinn vas út fyr eyri
ár flugdreki sára.
22. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hví sé drengr at feigri,
at hann í odda éli
öndurðr látinn verði?;
opt sýtir sá ævi,
es aldrigi nistir
(ilt kveða argan eggja)
örn at sverða leiki;
hugblaudum kómr hvergi
hjarta sitt at gagni.
23. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hitt telk jafnt, at gangi
at samtogi sverða
sveinn í móti einum;
hrökkvit þegn fyr þegni,
þat vas drengs aðal lengi;
æ skal ástvinr meyja
einarðr í dyn sverða.
24. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hitt sýnisk mér raunar,
at forlögum fylgjum,
fár gengr of sköp norna;
- eigi hugðak Ellu
at aldralagi mínu,
þás blóðvali bræddak
ok borð á lög keyrðak;
vitt fingum þá vargi
verð í Skotlands fjörðum.
25. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hitt lægir mik, jafnan
at Baldrs föður bekki
búna veitk at sumblum;
drekkuð hjór af bragði
ór bjúgvíðum hausa;
sýtira drengr við dauða
dýrs at Fjólnis húsum;
eigi kómk með æðru
orð til Viðris hallar.
26. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Hér vildi nú allir
burir Áslaugar bröndum
bitrum hildi vekja,
ef vandliga vissi
of viðfarar ossar,
hvé ófáir ormar
eitrfullir mik slíta;
móðernis fekk mínum
mögum, svát hjörtu dugðu.
27. *Hjoggum vér með hjörvi.*
Harðla líðr at ævi,
grimt stendr grand af naðri,
góinn byggvir sal hjarta;
væntum hins, at Viðris
vöndr í Ellu standi;
sonum mínum mun svella
sinn föður ráðinn verða;

munuat snarpir sveinar sitt kyrt vesa láta. 28. <i>Hjoggum vér með hjörvi.</i> Hefr fimm tögum sinna folkrorrostur framðar fleinþings boði ok eina; minst hugða ek manna, at mér vesa skyldi (ungr namk odd at rjóða) annarr konungr fremri;	oss munu æsir bjóða, esat sýtandi dauði. 29. Fýsumk hins at hætta, heim bjóða mér dísir, þær's frá Herjans höllu hefr Óðinn mér sendar; glaðr skalk ǫl með ǫsum í ǫndvegi drekka, lífs eru liðnar vánir, læjandi skalk deyja.

III.

Der har hersket stor Tvivl om dette Digt, dets Tilblivelsessted og -tid. Jeg skal anføre nogle Udtalelser herom. I det hele er man nu i den sidste Tid fra gamle overdrevne Meninger om Digtets høje Alder efterhaanden kommen til at antage, at det er et forholdsvis ungt Kvad. GRAM ansaa det for „en sindrig Islænders Arbejde 2 til 300 Aar efter Kong Ragnars Død“; ARNE MAGNUSSON satte det i Klasse med Orvaroddsdrápa og den Slags „efficta carmina“; P. E. MÜLLER vilde henføre det til det 11. eller 12. Aarh. Herom og om fleres Meninger se Rafns Udgave (S. 55 ff.). RAFN selv kommer til det Resultat, at Digtet er „ægte“, det vil sige virkelig forfattet for de første 21 Strofers Vedkommende af Ragnar Lodbrok selv, hvortil Resten skulde være tildigtet paa Krakas (Asløgs) Foranstaltning; han betragter Digtet nærmest som dansk. Dets høje Alder mener han at kunne bevise ved indre og ydre Kriterier (Versart og Versemaal, Sprog, poetisk Foredrag, Ordstilling, Indhold o. s. v.); i Virkeligheden kan næsten alle Rafns Grunde for Digtets Ælde tages til Indtægt for det modsatte. Rafn vendte saaledes tilbage til en, man kunde sige fantastisk Opfattelse af dette Kvads Tilblivelse og Tilblivelsesmaade; ligeledes er det værd at lægge Mærke til, hvorledes han har givet Anledning til den senere saa ofte

fremsatte Mening om en Tvedeling af Digtet, der har spillet en stor og, som vi skal se, ufortjent Rolle. Flere af Rafns „Kriterier“ vil jeg i det følgende komme til at behandle, saa at det ikke er nødvendigt her at dvæle videre ved dem.

N. M. PETERSEN udtaler i sin „Oldnord. Lit. Hist.“ ingen bestemt Opfattelse. R. KEYSER slutter sig til Rafn med Hensyn til Digtets høje Alder („digtet kort efter Ragnars Død“, Eft. Skr. I, 276), og erklærer det for „ingenlunde urimeligt“, at det kan være af Asløg selv. C. ROSENBERG's Mening (Nordb. Aandsliv I, 380) er ikke klar; han regner Digtet til „Oldtidslevninger“, der stammer „fra Vikingetiden“, men han finder det tillige „rimeligt, at Loðbrókarkviða er en Bearbejdelse“. G. STORM udtaler (Krit. Bidrag), „at Digtet i sin nuværende Skikkelse ikke er ældre end 2den Halvdel af 13de Aarhundrede“; hans Begrundelse heraf er dog langt fra fyldestgørende; saaledes ytrer han, at Ordet *grefill* (i Sammensætn. *bengrefill*) er et tysk (Laane)ord fra 13. Aarh.; ligeledes *hanpr*, men netop Ordet *bengrefill* findes i Egill Skallagrímssons Høfuðlausn, og *hanpr* findes overhovedet slet ikke i Digtet (der staar i Mbr. sikkert *hamre*, men dette er blevet fejlagtig læst som *hanpe*). Storm antager, at Digtet ikke kan være forfattet paa Island (da *h* udelades saa ofte foran *r* og *l*, hvorom senere), men at det er et „oprindeligt dansk (eller norsk) Digt“, der er blevet „omdigtet paa Island“. Dette Resultat er jo ikke synderlig tiltalende i og for sig. G. VIÐFÚSSON (Corp. poet. bor.) mener ifølge Sprog, Versemaal og Karakter at kunne fastslaa, at Digtet er forfattet c. 1150—1200 og naturligvis af en Orknøing. Endelig skal jeg anføre, at A. OLRÍK (i „Saks Oldhistorie“ II, 99—102) mener at kunne godtgøre, at Krákumál er forfattet i Norge (den Tanke, at det skulde være digtet i Danmark, „svæver rent i Luften“) og at det kan sættes „til 12te eller snarere 13de Aarhundrede“.

Jeg skal nu i det følgende betragte Digtet fra forskellige

Sider, for derigennem at forsøge at bestemme dets Tid og Hjemsted. Først skal jeg tage dets Indhold i Almindelighed i Betragtning.

IV.

Rafn delte Digtet i to Afdelinger og mente, at de mulig hidrørte fra forskellige Forfattere. Formelt kan dette være rigtigt, idet V. 1—21 handler om flere af Ragnars positive Bedrifter; han angiver deri sine Kampe, oftest med hvem han har kæmpet og hvor Kampen har fundet Sted; enkelte Gange angives dog kun Stedet (V. 2: Øresund, 8: Inndyrisø, 12: Bardafjord, 13: Hjadningevaag, 14: Northumberland, 18: Vikaskeid, 21: Angelsø) eller Fjenden (5: Herröd, 17: Egill); i øvrigt er Kampene: Gotland, Lyngormen (Thora; V. 1) — Dynas Munding, 8 Jarler (V. 3) — Iva (Elv), Helsing (V. 4) — Skarpasker, Kong Rafn (V. 6) — Ullarakr, Kong Østen (V. 7) — Bornholm, Kong Völnir (V. 9) — Flandern, Kong Freyr (V. 10) — Englanes, Valtjov (V. 11) — Syderøerne, Hertjov (V. 15) — Irland-Vedrafjord, Kong Marstan (V. 16) — Lindisør, Ierne (V. 19) — Alasund (Íla-), Kong Ørn (V. 20).

I V. 28 omtaler Ragnar sine 51 Folkekampe; heri ligger der dog selvfølgelig intet Holdepunkt for at skille de to Dele ad; ingen Skjald vilde have indladt sig paa at være saa uhyre vidtløftig og saa uhyre ensformig, som Følgen vilde være bleven, hvis han skulde have opregnet alle de 51 Kampe. Den sidste Del bestaar dels af almindelige Betragtninger over Krigerlivet og Krigerens Forhold til Liv og Død, dels af mere personlige Bemærkninger. Her skal straks indskydes den Bemærkning, at tiltrods for dette Indhold hentyder Taleren til bestemte — andre — Kampe („i Skotlandsfjordene“ V. 24 9-10, vistnok lige før den sidste Kamp med Ella), der maa henregnes til de 51; herved mindes vi om den første Del og finder en Lighed dermed. Af Vigtighed er tillige, at Begyndelsen

til den anden Del slutter sig fortræffelig til Slutningen af den første; i V. 21 hedder det: „altid vil man kunne se, hvorledes Fyrsterne trængte sig frem (R. L. tænker paa sig selv) i Kampen“, og nu fortsættes i V. 22: „Hvorfor skulde en Mand være mere udsat for at dø, fordi han stilles (staar) forrest i Oddenes Byge?“. En mere naturlig Overgang og logisk Fortsættelse kan i Virkeligheden vanskelig tænkes. Fremdeles kan den sidste Dels Betragtninger i det hele opfattes som resulterende af den første Dels erfaringsmæssige Oplevelser; det ene er Grundlaget for det andet. Ud herfra skulde man da næppe med nogen gyldig Grund finde Anledning til at skille de to Dele ad og henvise dem til to forskellige Digtere.

Vi skal se, at heller ikke andre Forhold tyder i den Retning.

De gamle Draper bestod af forskellige Dele: Indledning, Stevbalker, Slutning, hvoraf den første og den sidste i Reglen indeholdt personlige og almindelige Udtalelser og Beskrivelser, hvorimod den mellemste dvælede ved de vigtigste Begivenheder i den besungne Stormands Liv. Krákumál er ganske vist ikke en Drape i Ordets alleregenligste Betydning, men svarer i den her omhandlede Henseende dog temmelig godt til Draperne og er nærbeslægtet med dem.

I formel Henseende svarer den sidste Del ganske til den første. Versene bestaar med Undtagelse af det sidste og V. 23 overalt af 10 Linjer (om Undtagelserne mere nedenfor) og de begynder alle (med Undt. af det sidste) med Omkvæds-linjen: „Vi huggede med Sværd“. Denne formelle Overensstemmelse har dog mindre at betyde, da man kunde sige, at det for den sidste Dels Vedkommende beroede paa direkte Efterligning. Derimod er andre Forhold mere betydningsfulde.

r og *l* for *hr* og *hl* i Forlyd findes adskillige Gange i Digtet; *r* i 6 3-4, 8, 7 2, 7, 8 2, 9 5-6, 14 2, 20, 2, — altsaa kun i den første Del; det beror paa Tilfældet, at der intet saadant Rimord (begyndende med *hr*-) overhovedet findes i den sidste;

det kan altsaa ikke begrunde en Væsensforskel. I f. hl findes 3 Gange: 13 2, 25 2, 29 8, hvilket i alt Fald bestemt tyder paa Ensartethed; under Forudsætning af at jeg har Ret i min Opfattelse af Digtets Hjemsted, bliver Overensstemmelsen saa meget betydningsfuldere.

Versemaalet. Digtet er forfattet i drotkvædet Versemaal, d. v. s. Linjerne bestaar af 6 Stavelser af samme Art som i det normale Drotkvædet, Rimbogstaverne er fuldstændig af samme Art; derimod er Rimstavelserne af en ganske anden og friere Art end i det udviklede Drotkvædet. Som bekendt findes i de ældste historiske Digte, især Brage den Gamles Kvad, langt friere Brug eller Ikke-Brug af Linjerim. I den lærde Tid (12. og 13. Aarh.) betragtedes dette rigtig som Tegn paa høj Alder, og derfor blev det efterlignet af de Digttere i det 12. og 13. Aarh., der forfattede Vers og Kvad, som lagdes Personer fra den ældste historiske og forhistoriske Tid i Munden; derved fik Versene et mere ægte og tilforladeligt Udseende¹). Dette har Forfatteren til Krákumál rigelig benyttet. I Stedet for de obligatoriske Helrim i de lige Linjer og de ikke fuldt saa obligatoriske Halvrim i de ulige Linjer, er Rimforholdene i Digtet (der bestaar af 286 Linjer, hvoraf én findes 28 Gange) følgende. Der er for det første 110 Linjer med Rim, 176 uden Rim; da nu én Linje af de første gentages 28 Gange, er det klart, at de rimfrie Linjer er de fleste (i Virkeligheden 176 : 83). De rimfrie Linjer findes hele Digtet igennem vekslende i de første 8 Linjer fra 2 til 7 Gange i hvert Vers, hyppigst i L. 2 og 3 og 4, 5, 6, 7 (22 gg i L. 2, 3: 16 + 6 [henholdsvis i de to Dele af Digtet]);

¹ Naar jeg i min Litt. Hist. har udtalt, at intet andet senere Digt kan opvise Magen til „en Mængde af højst ejendommelige Uregelmæssigheder“ som dem, Brages Digt har, og naar S. Bugge i sine „Bidrag“ (S. 61), henviser til Krákumál og betegner min Udtalelse som villedende, skal jeg her bemærke, at det faldt mig naturligvis ikke et Øjeblik ind med Brages Digte at sammenligne andre end bestemte ægte Fyrstedigte — og ikke disse arkaiserende bevidste Efterligninger fra 12. og 13. Aarh.

26 gg i L. 3, σ : 18 + 8, altsaa næsten alle Vegne; 19 gg i L. 4, σ : 15 + 4; 24gg i L. 5, σ : 18 + 6; 18 gg i L. 6, σ : 12 + 6; 25 gg i L. 7, σ : 18 + 7, og endelig 19 gg i L. 8¹, σ : 15 + 4 samt én Gang i L. 1 σ : V. 29); heraf kan kun en Ensartethed konstateres; ti at Forholdet mellem de enkelte Linjers Antal i de to Dele procentvis skulde være ganske det samme overalt er det meningsløst at kræve eller forudsætte. Hvad saa L. 9—10 angaar (der jo mangler i et Vers), har vi der Rimløshed i 15 af de ulige Linjer (L. 9; 14, hvis der skal læses *var*), i 7 af de lige (L. 10); henholdsvis bliver det 10(9) + 5 og 4 + 3 for de to Deles Vedkommende; altsaa kan der ogsaa i denne Henseende konstateres en Ensartethed for hele Digtet.

Hvad Halvrimesnes Optræden angaar, findes de, bortset fra de 27 Gentagelser af L. 1 i hvert Vers, 44 Gange i det hele eller 13 Gange (henholdsvis 10 + 3 gg) i ulige Linjer, hovedsagelig i L. 5 og 7; de staar 31 Gange (henholdsvis 23 + 8) i de lige Linjer (især i L. 2 og 8, men ellers uden noget System). I L. 9—10 findes Halvrिम 16 Gange (henholdsvis 12 + 4), 12 Gange i L. 9 og 4 gg i L. 10 (de sidste).

Endelig findes Helrim kun 7 Gange i det hele, 6 Gange i de lige Linjer (hvor Helrim jo ellers plejer at staa) og én Gang i ulige Linje; heraf findes de 3 i den første, de andre 4 i den sidste Del (ikke mindre end 3 af disse i et eneste Vers, V. 23, hvilket bedst viser Tilfældigheden). Men atter her træder Ensartetheden klart frem. Hvad L. 9—10 angaar, findes Helrim aldrig i L. 9, men 16 Gange (hvoraf én maaske er usikker) i L. 10, alle i den første Del. Vi ser altsaa her en Tilbøjelighed til at lade Versene slutte med en harmonisk Linje; først her kan der være Tale om en Ulighed mellem første og anden Del; den følgende Undersøgelse i Forbindelse med de allerede paaviste Ligheder maa vise, om denne Ulighed

¹ Her findes et Par usikre Linjer, efter som der læses *vas* el. *var* eller hvilken Ordstilling der følges.

er afgørende. Vi skal iøvrigt se nærmere paa L. 9—10 i en anden Sammenhæng.

Hvad de enkelte Linjers metriske Form angaar, skal her nogle særlig vigtige Enkeltheder fremhæves. I normalt Drotkvædet finder vi altid (eller næsten altid) Hovedstaven i Linjens (den lige Linjes) første Ord, med andre Ord: den lige Linje kan aldrig høre til B- eller C-Formen ($x \underline{\ } x \underline{\ }$ eller $x \underline{\ } \underline{\ } x$); i de ældste Digte (Brages især) findes derimod ofte Afvigelser herfra, idet Linjen begynder med et ubetonet Enstavelsesord (Snorres: afkleyfissamstafa). Efterligninger heraf findes naturligvis i Krák., ialt 30 Gange, især i L. 4, 6 og 8 (henholdsvis $10 + 10 + 7$ gg, samt 3 gg i L. 10); heraf falder de 23 paa første, 7 paa den sidste Del; 4- og 10-Linjerne findes kun i den første; af 6-Linjerne findes 6 i den sidste, samt én 8-Linje. I det hele er der saaledes Ensartethed tilstede; paa et saadant Omraade er Afvigelserne at betragte som rene Tilfældigheder.

A-Formen $\underline{\ } \underline{\ } \underline{\ } x$ optræder paa følgende Maade: den findes 21 Gange, 17 gg i første, 4 gg i sidste Del og mest i lige Linjer. Herpaa kan ingen Ulighed bygges. 4 Gange (5 6, 18 4, 22 4, 27 8, altsaa henholdsvis 2 gg i hver Del) findes Formen $\underline{\ } \underline{\ } \underline{\ } x$, hvilket maa tillægges en særlig Betydning, netop da den er en Afvigelse fra Reglen, som tilmed i ældre Digte er yderst sjælden.

C-Formen $x \underline{\ } \underline{\ } x$ findes 14 Gange, kun i den første Del, Formen $x \underline{\ } \underline{\ } x$ findes ialt 34 gg, henholdsvis $22 + 12$.

Til Trods for disse — i Virkeligheden ubetydelige — Uligheder paa et Omraade, hvor Tilfældigheder nødvendigvis maa spille en Rolle, maa det hævdes, at der ikke foreligger noget, der taler for at dele Digtet i to Dele og henføre disse hver til sin Forfatter.

Af den største Betydning vilde Kvadets Sprog, især dets poetiske Sprog, være; men her maa det ikke glemmes, at Indholdet betinger Valget og Forekomsten af poetiske Billeder

og Udtryk (*kenningar* og *heiti*); en statistisk Oversigt er derfor her af ringe Betydning; mere har disse Billeders og Udtryks Art og Væsen i det hele at sige; og her finder vi da en saa fuldkommen Overensstemmelse mellem de to Dele, som det overhovedet er muligt at forudsætte.

Kenningerne er ensartede, for saa vidt som de gennemgaaende er simple og kun to-Jeddede; flerleddede er: *vals grundar brandar* 7 6 (hvis den er rigtig overleveret), *slóðrloga senna* 12 7, *hræsildar hjaldr* 13 7, *geira hriðar gaukr* 16 3-4, jfr. *mót malms ok ritar* 16 7 — alle i første Del; i den sidste findes *fleinpingsbodi* 28 4 af ganske samme Art som de nævnte. I 16 4 findes *sverða leikr* (*sverðs leikr* 19 2-3), og dette genfindes i 22 8. I 22 3 findes *odda él* svarende til *odda senna* 17 4, jfr. *randar regn* 15 5 og *sverða gustr* 15 8; *dýnr sverða* 23 8 svarer til *dýnr geira* 18 8; *blóðvalir* 24 7 kan sidestilles med *benstari* 9 3 (begge Steder bruges Verbet *bræða* i Forbindelse med Kenningerne); *Víðris vöndr* 27 5 kan sidestilles med *skýrtur Svölnis* 12 6-8 (Sværdkenninger i den første Del er mærkelig faa). Andre Kenninger i den sidste Del er *samtog sverða* 23 3, *bjúgvíðir hausa* 25 6 (betinget af det særlige Indhold), *salr hjarta* 27 4, samt *Baldrs faðir* 25 3, *Fjölfnis húss* 25 8, *Víðris höll* 25 10, *Herjans höll* 29 3 (betingede af Indholdet), hvortil der dog i den første Del, V. 4 4, findes det tilsvarende *heimsalir Óðins* (alt = Valhal).

De andre Kenninger i den første Del er følgende: Kriger: *hristir hjulms* 15 9, *Endils niðjar* (?) 18 4; Kamp: *Hedíns kván* 4 2, *Hildar leikr* 13 3, 14 7, *hjalma mót* 7 8, *lögðis leikr* 21 7, *odda messa* 11 7; — Sværd og Spyd: *bengrefill* 10 8, *slóðra þorn* 17 6, *sára flugdreki* 21 10, *sveita ormr* 12 9-10, *stál mála* 1 10, *rægagarr* 6 3, *skærubíldr* 6 6, *randar máni* 6 7, *þöðmáni* 20 9, *rækýndill* 7 7; Pile: *bensíldr* 4 10, *strengþömlur* 8 9, *strenglágur palmr* 15 10; Brynje: *Hogna kufl* 10 9, *Hamðis serkr* 17 9-10, *Hildar næfr* 21 4, *Skoglar kápa* 18 9; Skjold: *reggský* 9 5, *Lakkar tjöld* 13 2; Skib: *Heflis hestar* 5 3, *ægis*

asni 187, *ægis andrar* 55, *Eynæfis andrar* 113, Sö: *lunda völlr* 57; Blod: *unda gjalfr* 47, *svíra virtr* 79, *nádogg* (?) 12 2. 4; Ulv: *fálu hestar* 85; Slange: *lyngglunn* 17, *stordar lykkja* 19; Hoved: *hjarna kleifar* 710, *hjalmostofn* 148; Kvinde: *vinkers Njgrun* 206. Som man ser, er Ensartetheden helt igennem utvivlsom og taler stærkt for én og samme Forfatteraad.

Enkeltbenævnelserne opviser det samme, men der er ingen Grund til her at anføre Detaljer; kun skal anføres, at *brandr* (Sværd) findes 49 og 263, *Hildir* (Kamp) 102 og 264; ellers er det de almindelige fra Skjaldekvadene kendte Benævnelser; særlig Grund er der maaske til at anføre *tjör* (el. *tír*) = Sværd 34; Ordet er sjældent, men synes at findes et Par andre Steder; *haukr* bruges ganske som 'Ravn' og 'Ørn' 124, 198, hvad der er efterklassisk.

Adjektivets Brug er lidet oplysende, da de i det hele er temmelig faa. Der kan anføres *bitrir* (*brandar*) 263-4 overfor *hvassir* (*skjómar*) 147; sine Sønner kalder Ragnar *sarnpir* 279, sml. *óblauðr* om Agnar 178.

Hvad endelig hele Tonen og Aanden i Digtets to Dele angaar, forekommer den mig at være fuldstændig ens i begge. Den levende Følelse af Krigerlivets Betydning og Glæden derved er ligeligt fremtrædende; hertil hører ogsaa Glæden over snart at bænkes hos Odin til Krigergilde med Hallens Diser (Valkyrjerne). Udtrykket *ástvinr meyyja* 237 minder særdeles levende om saadanne muntre Tanker, som findes i V. 139-10, 149-10 og 205-6; selve Udtrykket har en fuldstændig Parallel i *meyjar drengr* 203 (jfr. smst. *málvinir ekkju*). Ragnars egen Ankomst til Valhal har sin Parallel i Helsingernes, hvem han selv befordrede derhen (V. 4).

Paa Grund af alt dette forekommer det mig umuligt at skille de to Dele af Digtet ad og antage to forskellige Digttere; alt tyder med umiskendelig Bestemthed paa én Forfatter og paa, at Digtet er forfattet uno tenore. Jeg kan heller ikke

indse, at der er nogen som helst Grund til at antage en Bearbejdelse; en saadan Antagelse „svæver rent i Luften“, for at bruge et foran anført Udtryk. Hvad man i saa Henseende især har søgt at mistænkeliggøre, er L. 9—10, og vi skal derfor nu tage dette Linjepar i nærmere Betragtning.

Deres Indhold er ofte almindelige Bemærkninger eller Udtalelser om og i Tilslutning til det foranstaaende; saaledes omtr. i de første 9 Vers; absolut nødvendige kan man ikke paastaa de er, men nogle Steder forekommer det mig, at der ligesom mangler noget, hvis de fjærnes (f. Eks. i V. 3). Noget lignende gælder V. 12, 15, 17, 18, 20—22. Af noget andet Indhold er Linjeparret i V. 10: „mangen Mø sørgede over den Morgendæmring, og (da) Ulvene fik Føde“, V. 13: „det var noget andet end at lægge den lyse Mø i sin Seng“, V. 14: „det var ikke som at sidde i Højsædet og kysse en Kvinde“, V. 25: „ikke kommer jeg til Odins Hal med Frygtens Ord“, V. 26: „jeg gav mine Sønner en saadan Moder, at deres Hjerter duede“, V. 27: „de kække Svende vil ikke forholde sig rolige“, V. 28: „os vil Aserne indbyde; Døden skal man ikke ængstes for“. Her finder vi Udtalelser ganske og aldeles i Digtets øvrige Aand; jeg lægger ogsaa Vægt paa, at der anvendes 1. Person, hvad der ogsaa er Tilfældet i V. 1 og V. 20. Ligheden mellem begge Dele er atter her ganske utvivlsom. Imidlertid var det ingen Umulighed — skønt jeg anser det for meget usandsynligt — at disse Linjepar var senere tildigtede; men hvad der for mig gør deres Ægthed utvivlsom er den Omstændighed, at der i de 4, der ikke er omtalte, nævnes Personer og Steder, hvortil den i Verset omtalte Begivenhed er knyttet; saaledes V. 11: „Valtjov maatte segne i Kampen for vore Sværd“; i det foranstaaende er blot Stedsnavnet (Englanes) nævnet; hvorfra skulde en Interpolator faa Navnet?; V. 19: „Irrernes Blod faldt om Morgen i Havet“; i det foranstaaende er kun Lindiseyrr nævnet; V. 16: „Ravnen fik Valens Bytte i Vedrarfjord“; Irland og

Marstan er nævnede i Forvejen; V. 24: „viden om havde vi givet Ulven Føde i Skotlands Fjordene“; før de nemlig kom til Ella, der er nævnet i Verset.

Jeg kan vanskelig tænke mig, at disse Verslinjer, der ganske stemmer i Tone med alt det øvrige, skulde hidrøre fra en Interpolator. Ogsaa er Ligheder til Stede med Hensyn til Enkeltheder, som f. Eks. den, at i Digtet er der en vis Forkærlighed for Kampe ved Solopgang (V. 88, 118, 145, 173, 192, 203), og netop dette findes i det tilføjede Linjepar (se ovf. V. 10 og 19, 21: „tidlig (om Morgen) blev Sværdene rødfarvede udenfor Øren“). Den Slags er i Reglen ikke Interpolatorers Sag. Og endnu en Betragtning kan gøres gældende: hvad skulde egenlig have bevæget en Mand til at tilføje disse Linjer? De otte-linjede Vers var jo netop det almindelige, netop det som for Folks almindelige Bevidsthed stod som det normale. Hvorfor Forfatteren selv har tilføjet dem eller anvendt Vers paa 10 Linjer, kan bedre forstaas. Forf. er en Kunstner; tildels en, der holder lidt af Kunstlerier; han anbringer et Slags Omkvæd i Begyndelsen af hvert Vers (undt. det sidste), og det er aabenbart Hensigten at give det hele et gammeldags Udstyr og Udseende (se ovf.); Vers paa 10 Linjer var netop noget ikke almindeligt, men kendtes dog. Saaledes finder vi i Háttalykill af Rögnvald-Hall et 10-Linjers Versemaal (Núfuhátttr, hvor dog én Linje af en særlig Art er tilføjet til hver Vershalvdel; Snorre havde ikke Brug for dette i sit System). 10 Linjer forudsættes af Snorre i Kommentaren til Háttatal V. 8: „den 10. Licenz er det at et Vers efterfølges af et *drag* eller *studill*“; denne Benævnelse *drag* kender vi ogsaa fra Harald Haardraades Saga f. Eks. i Morkinskinna (S. 68), hvor det hedder om Kong Harald, at han paa et 8-linjet Vers lod følge „dette Drag“ (2 Linjer til). Det er næppe for dristigt at antage, at Forfatteren har betragtet dette Drag som noget gammelt eller forældet, netop fordi det brugtes saa sjældent, og det vilde ganske

svare til den Opfattelse af Eddadigtenes Verslængde (at Versene her kunde have flere end 8 Linjer), som vi kan konstatere for det 12. og 13. Aarh. (den lærde Tid) paa Island.

Jeg hævder saaledes, at L. 9—10 er ægte nok, d. v. s. hidrører fra den, der digtede alt det øvrige. Naar G. Storm (Krit. Bidr., S. 199) udtaler, „at netop i disse to sidste Linjer findes flere af de mistænkelige nyere Ord (Palme, Flyvedrage)“, er dette intet Bevis; der findes kun de 2 anførte Ord; og deraf er *flugdreki* ikke noget nyt Laaneord; de opvejes rigelig ved Ord som *asni*, *messa*, *kyndill*, der findes indenfor de 8 Linjer. Tværtimod kunde vi sige: atter her finder vi en ejendommelig Overensstemmelse og følgelig Bevis for Linjeparrets Ægthed. G. Storm anser ogsaa Rimene i L. 9—10 — som jo er belyste ovenfor — for Bevis for Omarbejdelse. At der findes Helrim i L. 10 forholdsvis ofte, forklarer jeg som fremkommen ved en Tilbøjelighed til at give Versene en afrundet vellydende Form (det sker dog kun 16 Gange af 27), ligesom Omkvædslinjen i Begyndelsen af hvert Vers giver dem en Harmoni og Kraft, som gør udmærket Virkning. Den samme Tilbøjelighed til harmonisk Afslutning ved Helrim finder vi ogsaa hos Brage, hvad der i denne Sammenhæng synes afgørende. Ogsaa A. Olrik nedlægger Indsigelse mod G. Storms Bortskæring af L. 9—10 som „helt unyttig“.

Endnu skal bemærkes, at Linjeparret mangler i V. 23 (hvorpaa G. Storm lægger stor Vægt). Jeg er ikke i nogen Tvivl om, at de her er udfaldne i det Haandskrift, hvorfra vore Afskrifter stammer; vi har her kun at gøre med det, som Magnús Ólafsson havde, derimod ikke 1824 eller dets Original. V. 29 er af en anden Art og kan ikke ganske sidestilles med V. 23; her mangler nemlig ikke L. 9—10, men L. 1—2, hvis der overhovedet mangler noget. Verset begynder ikke med Omkvædslinjen: „Vi huggede med Sværd“; L. 7—8 kunde man, hvis de var L. 9—10, med lige saa stor Ret erklære for senere Tildigtning som ellers; hele Versets Form taler imidlertid

bestemt for, at alle de 8 Linjer — bortset fra at L. 7—8 i og for sig indeholder en saa glimrende Afslutning som tænkeligt — er ét Vers. Jeg tror at Omkvædslinjen (+ en følgende Linje) er med Vilje udeladt her, hvad saa end Digterens egenlige Grund har været.

Hele Digtet maa herefter henføres til én Forfatter, til en og samme Tid.

V.

Spørgsmaalet om Digtets Hjem er, som ovenfor anført, blevet besvaret noget forskelligt. Den sidste Udtalelse er A. Olriks, ifølge hvilken det er norsk; det var ogsaa G. Storms Mening alternativt. At det ikke er forfattet i Danmark maa betragtes som givet, og det bevises i Grunden tilstrækkelig ved Udtrykket: *austr í Eyrasundi* (23), hvilket jo er den specifikke norsk-islandske Betegnelse. Heller ikke er der noget som helst, der fører Tanken til Orknøerne (G. Vigfússon), og der er i Digtet selv intet som helst, der kunde gøre det, endsiige bevise dets orknøske Oprindelse. Jeg lader derfor Orknøerne ganske ude af Betragtning.

Striden kommer saaledes til at staa mellem Norge og Island. Som Grund til at henføre Digtet til Norge nævner Olrik Rimløsheden, Storm anførte særlig Udeladelsen af *h* foran *r, l*.

Olrik henviser til „formligegyldige Vers“ i Sverrissaga af norsk Oprindelse og udpeger Vers i *Konungasögur* (Eirspennill), S. 50, 110, 161. Hvilke Vers er nu det?. Det første er Kvædlingen:

era sem kolvið kljúfi
karl sá er vegr at jarli;

dette er regelmæssig Drotkvædet med Helrim i L. 2; det er ganske vist rimfrit i L. 1, men dette er jo netop hyppigt i de ellers regelmæssige Kvad. Det andet Vers er fuldstændig

Drotkvædet med fuldstændig regelmæssige Halv- og Helrim, med rigtig Alliteration og Hovedstaven i Linjens første Stavelse; hvor er her Rimfrihed? S. 161 findes to Vers, det ene Svar paa det andet; begge i Hrynhent; heraf er det første fuldstændig drotkvædet-hrynhent med Halv- og Helrim o. s. v., det andet Vers er en forvrænget Gentagelse deraf, hvorfor der mangler et Rimbogstav i L. 1 (fordi *nósingr* er indsat for *mildingr*); L. 3 (en ulige L.) mangler Rimstavelse (*þúfuskítur þrífisk eigi*; mulig skal *þrífisk eigi* omstilles, hvorved Rimet faas); iøvrigt er Verset omtr. ganske som det første; med andre Ord: intet af disse Vers har nogen som helst Betydning for Krák., hvormed de i ingen Henseende kan jævnføres, aldeles bortset fra den store Forskel, at de er løse Vers. Og større Digte fra Norge har man jo engang ikke (bortset fra „Runedigtet“).

Af en ganske anderledes Betydning er Udeladelsen af *h* foran *l* og *r*; Eksemplerne er anførte foran. Det er en bekendt Kendsgerning, at *h* i denne Stilling falder bort i Norge allerede i det 12. Aarh., medens det i Virkeligheden aldrig bortfaldt i Islandsk; taget ganske overfladisk skulde altsaa denne Omstændighed være Bevis for Digtets norske Hjemstavn; men saa simpel er Sagen imidlertid ingenlunde. Det er allerede en meget betænkelig Sag, at *h* findes virkelig bevaret 3 Gange: i *hrundi* 12 2, *hræ-* 13 7, *hristir* 15 9. Hvis Digtet var norsk, vilde disse Afvigelser være næsten uforklarlige. Hertil kommer, hvad hverken Storm eller Olrik har omtalt, at *h* findes enkelte Gange udeladt i rent islandske Digte, skønt dette nu findes sjældent. Óláfr Hvítaskáld anfører et Eksempel (Sn. E. II, 104) paa, at *h* er indsat foran *r* (i Ordet *rammr*), saa at *hring* og *hramm-* rimer indbyrdes; naturligvis er dette galt opfattet; der skal læses *ring* (uden *h*) og *ramm*; Verset tillægges Starkad d. Gamle, saa at det maaske er usikkert, hvorvidt det er islandsk. Desværre anfører Olaf heller ikke, hvorfra et Par Linjer stammer, der frembyder Udtalen *lakkar*.

Af saa meget større Betydning er et Par Steder i Digtet *Leiðarvisan*, der utvivlsomt er islandsk; her findes (20 4): *reint* (f. *hreint*) *vatn fram ór steini*, og (16 2) *rann* (f. *hrafn*) *þjóðtráðar glamma* (*rann* en utvivlsomt rigtig Rettelse af Sv. Egilsson for *rann*). Endnu skal jeg anføre et Eksempel: *raut* (f. *hraut*) *blóð rann þjóð* i *Háttalykill* 39 b 5; der findes ellers kun *hr* o. s. v.; men dette Digt blev jo forfattet af to, Orknøingen Rognvald Jarl og Islænderen Hallr, saa at man ikke kan sige, fra hvem Formen hidrører ¹).

Saa meget er sikkert, at det ikke er eksempelløst, at *h* udelades i Digte paa Island i det 12. Aarh. (*Leiðarvisan* er utvivlsomt digtet i den sidste Halvdel af dette Aarh.). Der er altsaa ingen Grund til straks at nægte et Digts islandske Oprindelse, hvor *h* saaledes sløjfes. Det er foran hævdet, at Versemaalet er arkaiserende og lagt an paa at skuffe. Jeg forklarer *h*'ets Sløjfning paa lignende Maade. Digteren har kendt den norske Udtale (uden *h*) og trot, at det var den ægte gamle Udtale (trot maaske, som Óláfr Hvitaskáld, at *h* var føjet til paa Island), og derfor benyttet *h*-løse Former saa ofte; men tre Gange gik Naturen over Optugtelsen, hvor hans islandske Udtale fremtræder. Dette har paa en Maade sit Sidestykke i, at islandske Afskrivere saa utallige Gange undlader at skrive *h* foran *l* og *r* (derimod sjælden foran *n*); det er norsk Indflydelse, der her har gjort sig gældende. Det forekommer mig langt lettere at forklare det her omhandlede Forhold fra islandsk end norsk Oprindelse. Med dette falder saa at sige den eneste Grund til at antage, at Digtet er forfattet i Norge. Men der er andre Ting, der bestemt støtter Digtets islandske Oprindelse.

¹ Der findes enkelte Genklange eller Ligheder mellem disse to Digte: *bensildr* V. 4 10 findes *Háttal*. 6 a 4; *aldrlag* 24 6 = Hl. 8 a (i Verset om Ivar Benløse); *ratt almr af sér malmi* 9 6, jfr. *almr sparn malma hjalma*, Hl. 14 b 6 (sml. 32 b 7); *rækýndill* 7 7, jfr. *hjaldrkýndill*, Hl. 34 b 1; *benstari* 9 3; jfr. *blóðstari*, Hl. 31 a 5; *mót varð malms ok rítar* 16 7; jfr. Hl. *rít hykk malma mættu*, Hl. 38 b 3; det er muligt, at Krák.s Forfatter har kendt Hl.

VI.

Krákumál føjer sig fortræffelig som Led ind i den islandske lærde Digtning i det 12. (og 13.) Aarh., eller de lærde Studier overhovedet, der med saa megen Iver dreves paa Island i den Tid. Især tænker man her paa de forhistoriske Emner, der blev gjort til Genstand for Behandling i Sagaer og Digte, og som vi faar de bekendte Oplysninger om i Beretningen om Brylluppet paa Reykjahólar (1119). Her hedder det bl. a., at „Ingemund Præst fortalte Orm Barrøskjalds Saga, ledsaget af mange Vers, og ved Sagaens Slutning et Æresdigt, som Ingemund havde forfattet“; lignende fortælles om en anden Mand ved samme Lejlighed. Det kunde ligge nær at antage, at Krák. er et Digt, som er blevet forfattet i Tilslutning til og knyttet til Sagaen om Ragnar Lodbrok. Her er vi imidlertid saa uheldig stillede, at den ældste (oprindelige) Saga om Ragnar er gaaet tabt; den, vi har, er en yngre Digtning, der saa godt som ingen Bidrag yder til Belysning af Digtets Indhold.

I det 12. Aarh. finder vi ikke alene Digte om ældre historiske Tildragelser og Personer (som Búadrápa om Jomsvikingslaget, foruden Digte om Olaverne m. m.), men flere af de i de uhistoriske Sagaer indsatte Vers og Digte hører utvivlsomt til det nævnte Tidsrum. Især kan med Krák. sammenlignes de drotkvædede Vers i Friðþjófs Saga og Ketil Höngs Saga, hvor baade Form og Tone er i høj Grad beslægtet med Krákumáls. Tore Jøkuls Vers, lige før han lagde sig under Banehugget (1238), minder i den Grad om Krák. — skønt Versemaalet er forskelligt —, at det lyder næsten som et Uddrag deraf: „Du skal klyve op paa Kølen, koldt er Søens Skumsprøjt, dit Mod skal Du hærde, her skal Du Livet miste; ikke skal man græde, fordi man faar sig en Dravat; Møers Elskov besad Du, en Gang skal enhver dø.“ Altsaa ogsaa med den paa Island endnu den Gang levende Heltelivs Aand og Tone stemmer Krák. paa det bedste.

Fra et islandsk Standpunkt er Udtrykket „Østerpaa i Øresund“ naturligt.

I denne Sammenhæng vil jeg fremdrage Digterens Forhold til Adjektiver (Epiteter). Disse er saa godt som alle af en temmelig almindelig Karakter og lidet individuelle; Ulven er „graadig“, Sværdet er „skarpt“ eller „blankt“, Spydet „forgyldt“, Jærnene „haarde“, Havet „svulmende“, Blodet „varmt“ o. s. v.; men ét Adjektivum findes særtegnende og levende (V. 25), nemlig „den fod(klo)gule Fugl“ ɔ: Ørnen. Dette er maaske for lidt til at bygge noget paa, men i Betragtning af, at Ulven f. Eks. ikke saaledes er særtegnet, og af, at Ørnen — foruden Ravn — paa Island er velbekendt, forekommer det mig ikke for dristigt at antage, at denne anskuelige Betegnelse hidrører fra en islandsk Forfatter; en Støtte for dette er, at i et Vers (utvivlsomt islandsk) i Ketil Höngs Saga findes noget ganske tilsvarende: „den (Ørnen) slaar sine gule Klør i Blodaarerne“. Der findes fremdeles gentagne Gange den unaturlige Tilknytning mellem Ulve og Blodbadet og Mandefaldet i Søgslag, der atter og atter træffes hos islandske Skjalde, netop fordi denne Anvendelse af Ulve var noget, de havde lært og som ikke beroede paa Selvsyn.

Naar vi tager Digtets Indhold (V. 1—21) i Betragtning (jfr. foran), lægger vi Mærke til en vis topografisk Rækkefølge samtidig med at der findes Stedsnavne, vi ikke er i Stand til at identificere. Som venteligt var, begynder Digtet med Lyngormedrabet og Lønnen derfor, Toras Haand, i Götland; det er Udgangspunktet; derpaa følger en Kamp i „Øresund“, det passer; derpaa Kamp i „Dynas Munding“; altsaa har Ragnar begivet sig fra Øresund ind i Østersøen og hærjet paa den baltiske Kyst (Dína er selvfølgelig Floden Düna, ikke Dwina, der ellers hedder *Vina*). Naar der tales om Helsing i næste Vers, er vi uden Tvivl ved Helsinglands Kyster; ganske vist kan Elvenavnet *Iva* ikke paavises der, men beslægtede Navne er ellers ikke ukendte i Sverig (jfr. E. Hellquist: Sv. Sjönanm,

259—60¹); det kunde let tænkes, at Forfatteren havde haft en dunkel Anelse om et saadant Elvenavn og egenmægtig henført det til Helsingland. I V. 5 omtales blot en Fjende Herrødr; Navnet tyder paa et nordisk Hjem, specielt svensk Omraade. Dernæst nævnes Kong Ravn og Kampstedet Skarpasker eller mulig Skarfasker. Begge Navne er ægte nordiske. Skarpasker (el. Skarfa-, henholdsvis af *skarpr* = med en skarp Kant, eller *skarfr*, Fuglenavnet) er vistnok identisk med den nuværende Skarfs Skærgaard, hvis Beliggenhed passer fortræffelig til Rækkefølgen. Der nævnes *Skarpasker* el. *Skorpasker* i England, hvor Kong Østen Haraldsson kæmpede (Hkr. III, 377) 1153; men der er ingen tvingende Grund til at identificere dette med Digtets Navn. Den næste Kamp er den paa Ullarakr, hvor Kong Østen faldt²; her er vi altsaa endnu ved Østkysten af Sverig; Bevægelsen er gaaet naturlig mod Syd (Helsingland—Upland) Ullarakr er jo i Nærheden af Upsala paa Vestsiden af Fyrisaaen og spiller en Rolle i Olaf den Helliges Saga. Det næste Stedsnavn (V. 8) er usikkert i Form (*Einderisey*, *Inndyriseyjar*). *Inndyris-* slutter sig til *Hádyri*, en Klippe i Norge sønden for Jæderen (se Munch: Norg. Beskr. 15, 125) og ser ud som et nordisk Navn. Vi har intet Holdepunkt for en nærmere Bestemmelse af Stedet. At sætte det i Forbindelse med „Inistore“ (= Orknøerne; se Rafn) er ganske ubegrundet.

Den næste Kamp foregaar (V. 9) ved Bornholm, hvorved vi atter kommer ind paa en naturlig Rute (fra Oplandene langs Kysten; dér maatte saa *Inndyrisey(jar)* være at søge).

Dermed er de Kampe færdige, som henføres eller kan henføres til Østersøens Omraade.

Nu gaar Toget videre (om Digteren har tænkt sig et Ophold

¹ I Ryghs Norske Elvenavne, s. 119—20, findes mulig Navnet Ífa.

² At dette skulde være et Hævntog for Sønnernes Drab, som Dr. A. Olrik mener (S. 129), er ikke med en Stavelse antydet i Digtet og sikkert urigtigt.

mellem Begivenhederne, er det umuligt at sige noget om), og vi møder Ragnar næste Gang netop der, hvor han saa at sige naturnødvendig maatte træffes (i Danmark var det ulogisk at lade ham hærje), nemlig i Flæmingjaland (V. 10); Kong Freyr er her Modstanderen; Sejlasen er gaaet langs Jyllands Vestkyst og saa videre. Dernæst har vi Kampe ved Englanes (med Valtjov), Bardafjord, foran Hjadningevaag, og i Northumberland (V. 11—14). At vi her befinder os ved den britiske Østkyst er der ingen Tvivl om¹. Englanes lader sig ganske vist ikke eftervise, og det kunde se ud som et fingeret Navn i Tilslutning til *Englar* og *England*; Valtjov er netop et „engelsk“ Mandsnavn (Har. Haardraades Saga). Dog er der intet urimeligt i at Nordboerne har kaldt et enkelt Næs saaledes. De to følgende Navne er ogsaa usikre. M. H. t. Bardafjord har allerede Johnstone peget paa Byen Perth (el. Bertha) ved Tay, og Hjadningevaag har man villet sætte i Forbindelse med Hjadningekampsagnet og henlægge Fjorden til Øen Hoy blandt Orknøerne; dette er i og for sig tiltalende nok (men dette Navn findes ellers ikke og maatte da vel anses for fingeret). Hvis dette var Tilfældet, vilde den naturlige Rækkefølge være brudt, idet da V. 14 skulde have staaet mellem 11 og 12; en Forstyrrelse af Versenes Orden vilde være meget let tænkelig, netop fordi de alle begynder ens. I alle Tilfælde faar vi her Sejlas langs Englands Østkyst mod Nord; en tilbagegaaende Bevægelse fra Orknøerne til Northumberland, og saa et nyt Tog mod Nord og om til Vestkysten af Skotland-England var naturligvis ikke umuligt. I hvert Fald befinder vi os i V. 15—16 i de sidstnævnte Egne; en Kamp (med Hertjov) paa Syderøerne og derpaa med Marstan² i Vedrarfjord (=: Waterford) i Irland. Her maa ogsaa Lindiseyrr søges (V. 19), jfr. „Irnernes

¹ Munch har (Nfh. I, 1,361) bestemt udtalt, at Bedrifterne i Øst og Vest ikke er blandede sammen.

² At dette skulde være forvansket af Muirchertach, som G. Storm vil (Krit. Bidr. 112), = Mýrkjartan, anser jeg for højst tvivlsomt.

Blod“; Navnet, der ikke kan paavises, kunde se ud til at være dannet efter de velkendte Lindsey eller Lindisfarne. I V. 17 nævnes intet Sted og i V. 18 det ganske ukendte *Víkaskeið* (der minder om det islandske Vikarskeið paa Sydlandet). I V. 20 nævnes *Íla*- el. *Ála-sund*, og Kong Ørn; dette Sted kan ikke identificeres; *Íla*- kunde synes at være dannet efter Ønavnet *Íl*, en af Syderøerne; *Álasund* findes paa Shetlandsøerne, men dette synes ikke at kunne passe; en anden Sag er, at Navnet kunde være benyttet af Digteren. Endelig er der saa den bekendte Angelsø (Anglesey) mellem Irland og England (V. 21).

Alt i alt er Ragnars Rute sikker, skønt enkelte Navne volder Besvær. Det synes ogsaa at være sikkert, at nogle af Navnene, især dem i Vesten, enten er lavede eller tillæmpede eller flyttede af Digteren. Naar A. Olrik tænker paa historiske Forbilleder (som Magnus Barfods Tog til Vesten, hvor han bl. a. baade kommer til Øen Il og Angelsø), saa er dette muligt, men jeg tror dog kun paa en indirekte Paavirkning, hvis en saadan er til Stede.

Lad os nu se paa andre Kilder for Ragnars Historie. Det er da først den islandske Ragnarssaga. Her findes Drabet af Lyngormen og Giftermaalet med Tora (jfr. V. 1). Efter Toras Død, „gaar han paa Vikingetog og faar alle Vegne Sejr“. Noget senere antydes, at Ragnar har angrebet Hvitabær i England, men herom findes intet i *Krákumál*. Sønnerne belejrer nu denne By og her falder Rögvald (modsat Digtet V. 15, hvor han falder i Syderøerne). Saa kommer Ragnars venskabelige Rejse til Sverig til Kong Østen, hvorefter der fortælles vidtløftig om hans Sønners Tog mod denne Konge og Kampe; om Ragnar fortælles endnu kun hans sidste Tog til England og Død. Der er ingen Forbindelse mellem denne Saga og Digtet, men Sagaen er ogsaa i sin nuværende Skikkelse meget ung; der var en ældre Saga, som er tabt. Tilføjes skal blot, at naar der i et af Sagaens sidste Vers findes Ligheder med *Krák*.

V. 28 og 24 (et Par Linjepar), saa beror disse Ligheder utvivlsomt paa Laan fra Krák. og ikke omvendt, som A. Olrik mener. Ragnarssonapáttir giver intet yderligere end Sagaen, og det samme er Tilfældet med Arngrim Jonssons Supplementum.

Vi kommer nu til Saxo. Han giver en Del flere positive Begivenheder.

Ragnars første Gerning er at hævne sin Bedstefader, Kong Sivard i Norge, der blev dræbt af den svenske Kong Frø. Han tager til Norge, fuldbyrder Hævnen og ægter Ladgerd. (2) Jyder og Skaaninger gør nu Oprør, men Ragnar overvinder de sidste ved Hvideby og derefter Jyderne ved Limfjorden. (3) Ragnar ægter Tora, Svenskekongen Herrøds Datter, efter at have dræbt Ormen. (4) Atter rejser Jyder og Skaaninger Oprørsfanen. Ragnar samler en stor Hær og kæmper nu med Fjenderne paa Uldager (campus laneus); Modkongen hedder Harald. (5) Tora dør og Ragnar betages af Sorg. (6) Han gør Krigstog til England og fælder Hame, Ellas Fader, hvorpaa han fældede Jarlen over Skotland og Syderøerne, og ordnede Jarledømmet paa Orknøerne. (7) Atter Oprør i Danmark, Harald bekæmpes og fordrives, og Ragnar vender sig mod Sakserne, der tvinges til at betale Skat. (8) Herrød i Sverig dør; hans Efterfølger Sørle forholder Ragnars Sønner deres Moderarv, hvorfor Sørle afstraffes ved et Krigstog. (9) Ny Elskovshandel. (10) Toget mod Hellepontierne, Vikingetog i 5 Aar. (11) Bjarmelandsfærden; herunder antydes, at Ragnar havde underkastet sig Romerriget. (12) Ubbes og hans Morfader Esberns Opstand; Ragnar sejler til Gotland, kæmper i Grønsund med Esbern. (13) Tog til Rusland for at hævne Hvidsærks Drab. (14) Nordmænd og Skotter gør Oprør, Ragnar drager til Orknøerne og Skotland og overvinder Kong Murial i et 3 Dages Slag og vender tilbage til Danmark. (15) Tog mod Ella, der har fordrevet Ivar; efter at have overvundet ham og dvælet et Aar der, drager Ragnar til Irland, dræber Kong Melbrik og indtager

Dublin; sejler saa til Middelhavet og trænger frem til Hellepont. (16) Atter Oprør i Danmark; Harald overvindes paany. (17) Ella generobrer sit Rige; Ragnars sidste Togt og Død.

Dette er i Virkeligheden en broget Mangfoldighed. Udskiller vi heraf det, hvortil der intet tilsvarende findes i Krák., nemlig alt vedrørende Haralds Opstand og indenlandsk Ufred (2, 4, 7, 12, 16) samt Kampen om Arven (8), Elskovshistorien (9), Hvidsærks Drab og Hævn (13), og alt vedrørende Ladgerd (jfr. 1), bliver følgende Begivenheder (Tog og Kampe) tilbage:

- Bedstefader-Hævnen, Kong Frø (1),
- Tora og Ormen (3) og Toras Død (5),
- Krigstog til England, Skotland, Syderøerne (6),
- Tog mod Hellespontierne (10),
- Bjarmelandsfærden (11),
- Tog til Skotland, Murial besejret (14),
- Tog mod Ella, Irland, Dublin, Tog til Middelhavet (15),
- Det sidste Tog til England (17).

Man ser straks, at der hos Sakse ikke er nogen Systematisering til Stede; alt fortælles mellem hinanden og der er flere Ting, der vækker Anstød i hans Fortælling (Antydningen af Ragnars Erobring af Romerriget; derefter senere et Middelhavstog; Svanløg dukker pludselig op som hans Hustru o. s. v.). Mellem de enkelte Krigstog er Ragnar hjemme. Der er saaledes i Virkeligheden ikke megen Lighed mellem Saksers Fremstilling og Digtet, hvad Begivenhedernes Gang og Sammenhæng angaar; eller rettere sagt: der er ingen. I Digtet er alt som kun et eneste Vikingetog, der falder i Afsnit af systematisk Art. Hos Sakse er det alt Enkelttog med Ophold i Hjemmet, Bekæmpelse af hjemlige Oprør imellem. Naturligvis behøver Digtet ikke at forstaas som om der kun var Tale om ét Tog, men det ligger nærmest og falder naturligt. I Enkelthederne er Afvigelserne store. Digtet kender intet til Kampe og Tog mod Hellespontierne (10), intet til

Bjarmelandsfærden (11), intet til Middelhavstoget (under 15). Det eneste, der direkte kan sidestilles med hinanden, er Erhvervelsen af Tora og Ormedrabet (3 med 5) samt Ragnars Død (17), og dog findes der ikke i Digtet det bekendte Udsagn om Grisene, der vilde grynte, som Sakse har. Digtet har et afbleget, almindeligt Udtryk.

Bedstefaderhævnen, der ifølge Saksess Fremstilling er naturlig, kender Digtet intet til; men den svenske Konge Frø, der af Dr. A. Olrik identificeres med Guden Frey (jfr. Snorres Fremstilling i Yngl.), antages at være den, vi finder i Krák. som den overvundne Konge i Flandern (V. 10), altsaa en helt forskellig Opfattelse. Men det maa indrømmes, at Sakse paa dette Punkt sikkert er ægttere end Digtet, hvorimod dette har Ret overfor Saksess fuldstændige Uvidenhed m. H. t. hans Uldager. — Punkt 6: Krigstoget til England, Skotland og Syderøerne kan sidestilles med Digtets V. 11—15; dog er Saksess Motivering ukendt i Digtet, der ikke kender noget til Ellas Fader, og der er her heller ikke tale om Stræben efter at underkaste sig Lande som overalt næsten hos Sakse. Men saa har jo Sakse atter (Pkt. 14) et Krigstog til Vesten, Skotland o. s. v., og her omtales et 3 Dages Slag med Murial; hertil svarer intet i Digtet, ti Olrik har fortolket V. 11 fejl (S. 122), naar han heri finder et „3 Dages Slag“ ved Englanes; det hedder: „vi sejlede 6 Halvdøgn til Kampen, før Hæren faldt“; det er Sejlasens, ikke Kampens Udstrækning, Digtet fremhæver; herom kan der ingen Tvivl rejses; det hedder ogsaa straks efter: „vi havde en Kamp ved Solens Opgang“.

Togene til Hellespont og Bjarmeland gaar vistnok ifølge Sakse gennem Østersalt, men Digtet indeholder intet, der kan sidestilles med dem; derimod kunde Kampen „ved Dynas Munding“ (V. 3) svagt minde om Hævntoget efter Hvidsærks Død (Pkt. 13). Hvad der findes under Punkt 15 har heller ikke synderlig Lighed med Digtet, men minder dog om Digtets V. 12—16; her findes der dog intet om Kong Ella, intet om

Indtagelsen af Dublin og endnu mindre om Toget til Middelhavet, ligesom Sakse ikke kender Kong Marstan eller Kampen i Vedrarfjord o. s. v.

Der er saaledes Uligheder og Afvigelser nok, saa at sige alle Vegne; der findes kun enkelte Ligheder eller Mindelser. Om nogen indre, dybere liggende Overensstemmelse kan der ikke være nogen Tale.

Hvis der nu hos Sakse ligger norske Beretninger til Grund for Fortællingen, og det er det, Dr. A. Olrik hævder (se f. Eks. S. 126), kan jeg ikke se, hvorfor Digtet, der jo ifg. samme Forfatter ogsaa skal være norsk, ikke stemmer bedre med Sakse, tilmed da Tidsafstanden mellem ham og Digtet, ogsaa ifg. Dr. A. Olrik, er saa yderst ringe. Man ventede netop en god Overensstemmelse, i hvert Fald hvad Hovedpunkterne angaar. Hvad kan der logisk og rigtig sluttes heraf andet end at Krákumál ikke er et norsk Digt? For at slutte det modsatte, maatte der være meget stærke Grunde og Holdpunkter til Stede, men, som vi har set, eksisterer der ingen saadanne.

Det er ikke rigtigt i denne Sammenhæng at henvise til Ragnarssaga (og endnu mindre til det ganske korte Udtog i Ragnarssonafáttir), da Sagaen jo er saa ung; den kan umulig sidestilles med Sakse. Derimod mener jeg, at den eneste rigtige Slutning, Digtets Indhold tillader, er at det er og maa være islandsk — tilmed da der ellers intet er, der forbyder denne Antagelse, hvorimod der er meget, der henviser det til den islandske Digtning i det 12.—13. Aarh. som et Led i denne og fortrinlig stemmende med hele denne Tids lærde Aand og Forfatterskab paa Island.

Hele Digtets Skjaldesprog svarer nøje til det af islandske Skjalde benyttede. De fremmede Ord, der findes brugte i Kenninger (*asni, messa, pálmr*), er en videre Udvikling beroende paa den gamle Lære om Synonymikken, som særlig maa have

foregaaet paa Island (*nýggörvingar*). Umiskendelig bærer netop dette Sprog Præget af at være islandsk.

En anden Sag af Betydning i denne Sammenhæng vilde det være, hvis man kunde paavise Laan fra ældre Skjalde. De er i al Fald ikke mange, og naturligvis maa man paa et saadant Omraade vise Forsigtighed, da Ligheder kan bero paa Tilfældigheder. Jeg skal her anføre de Ligheder og Overensstemmelser med ældre Kvad, som jeg har fundet.

Ordet *gisting*, i overført Betydning: den ydede Føde (Mad og Drikke), findes yderst sjælden, nemlig foruden i Krák. 3 8 kun i et Vers af Þjóðólfr (Sn. E. I, 476). Hvad der her taler for et direkte Laan er de yderligere Ordoverensstemmelser, der findes: *gera vas gisting byrjud | gnóg* (þjóð.), sml. Krák.: *gera fingum þá gnóga | gisting* o. s. v.

Krák. 4 7-8: *gll vas unda gjalfri*
ó sú roðin heitu

minder stærkt om og kan næppe være upaavirket af et Sted i Elfarvísur af Einarr Skúlason:

elfr varð unda gjalfri
eitrköld roðin heitu.

At Einarr skulde have laant fra Krák., er næppe tænkeligt.

Ordet *bengrefill* (V. 10 8), der ellers aldrig forekommer, findes kun hos Egill Skallagrímsson (Høfuðlausn 8 3). — *At samtogi sverða* (V. 23 3) genfindes i en lausavísa af Egill (Sagaen, S. 268), men denne vísa er næppe ægte; derfor kunde den alligevel godt være benyttet. — *Svölnis skyrtur, hamri þæfðar* (V. 12) kan have sit Forbillede i *hrings skyrtur, hamri þæfðar* i Hallfreds Óláfsdr. — Digtets Sammenligninger mellem Kampens Strabadser og Legen med Kvinderne (V. 13. 14) kan have deres Forbillede i Sigvats ganske ensartede Udtryk i Nesjavísur (*þági vas sem þessum mjóð . . . mær heidþegum bæri*). Lignende Sammenligning findes ogsaa hos Kormákr (Sagaens V. 82;

S. 55): *Vasa sem fljóð í faðmi* o. s. v. I samme Vers findes ogsaa Linjerne: *mundak þú at Óðins | í þundvegi drekka*, der i høj Grad minder om Krák., V. 25 og 29: *glæðr skalk þú með ósum* (i foranstaaende Linje findes Navnet *Óðinn*) | *í þundvegi drekka*.

Naar man erindrer, hvor stor en Tilbøjelighed vi finder hos senere Skjalde (netop fra 12. og 13. Aarh.) til at efterligne ældre Skjalde og Kvad og laane fra dem, er det ikke for dristigt i de anførte Tilfælde at se Laan og Efterligninger, hvad enten de alle er bevidste eller ej. Men hvis saa er, da forudsætter de et saa stort Kendskab til ældre Digte, som kun kan forudsættes hos en Islænder.

Paa den anden Side er det sikkert, at et Digt som Asbjørn Prudes Dødssang bestemt forudsætter Krákumál, men deraf kan intet sluttes m. H. t. dettes Hjem.

Efter alt det foran bemærkede forekommer det mig utvivlsomt at Krákumál er forfattet af en Islænder og paa Island.

VII.

For at bestemme Digtets Tilblivelsestid saa nøje som Stedet savnes der gode Holdepunkter. Især bliver det vanskeligt at bestemme Tiden nedad. Derimod er det lettere at fastsætte Tiden opad.

Hvis Krák. laaner fra Einars Elfarvísur, er det yngre end 1153. Ad andre Veje føres vi til lignende Bestemmelse; og da er det atter *h*'ets Bortfald foran *r* og *l*, der faar sin Betydning. Det er klart, at dette ikke udelades førend den (norske) Udtale var bleven temmelig almindelig, og det blev den ikke før end i det 12. Aarh., hvor tidlig kan vi ikke bestemme. Efter dette kan Digtet ikke sættes længere tilbage end til Midten af det 12. Aarh. tidligst. Hermed stemmer ogsaa de anførte sene Omskrivninger (med *asni*, *messa* o. s. v.). Fremdeles enkelte yngre Sprogformer som *skildi* 4 10 (hvis

denne Form er rigtig her; i 1824 staar *klufuzt skillder*, men dette er uforeneligt med den øvrige Tekst; 702 har *klufu skillde*; umuligt var det naturligvis ikke at der her havde staaet *skjǫldu*, altsaa Halvrim og ikke Helrim; Ordet findes ogsaa 13 6, 14 2, 21 2, og her staar *skjǫldu* (dog *skilldu* i 702 paa sidste Sted); men der er intet til Hinder for, at Digteren kan have brugt begge Former; saa er der *rendr* (af *rǫnd*) 9 2 (jfr. Skj. spr. S. 37—38); ældre end fra 12. Aarh. er denne Form sikkert ikke. Hvis *grán* (17 10) staar for *gráan*, bliver Resultatet det samme; ligeledes hvis man skal læse *sjá* (ikke *séa*) 13 5, 21 5; det sidste Sted taler mest for dette. Iøvrigt er der intet aldeles bestemt at holde sig til.

Endnu vanskeligere er det at bestemme Grænsen nedad; Former som *gnógr* (3 7), *vǫr-* (11 7), *ossar* (26 6), *framm* (5 10) er betydningsløse. Desværre er Rimforholdene af den Art, at man ikke helt kan stole paa dem; dog taler Rim som dette i L. 10: *ærit fell of skæru* (V. 19), jfr. *sæ týndi lið ævi* (V. 3), for at Sammenfald af *æ* og *æ* endnu ikke var sket, da Digtet forfattedes; men dette Materiale er baade ringe og heller ikke ganske sikkert. Hvad man saa ellers kan gøre gældende er Digtets friske Tone og dets gode Oldtidsforstaaelse i det hele; efter den skulde man næppe gøre det yngre end den første Del af 13. Aarh. Jeg tror ikke at tage Fejl ved at sætte det til omtrent 1200; det kan godt tilhøre det 12. Aarh.s Slutning. Som jeg i min Litteraturhistorie har oplyst, mente en saa udmærket Kender af den gamle Skjaldepoesi som Prof. K. Gíslason, at det utvivlsomt var ældre end Snorre. Hvis saa er, er det berettiget at indsætte Former som *es*, *vas*, *gingum*, *fungum*.